

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1.4549

۸۷/۱/۱۰۷۲۳۷
۸۷/۱۲/۲۱

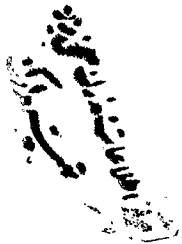
دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم اداری و اقتصاد

گروه اقتصاد

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی علوم اقتصادی

اثر کیفیت نیروی کار بر رشد اقتصادی در منتخبی از کشورها

استاد راهنما:

دکتر مصطفی عمادزاده

استادان مشاور:

دکتر رحیم دلالی اصفهانی

دکتر سعید صمدی

پژوهشگر:

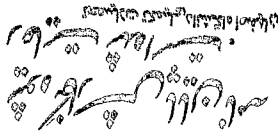
فرزانه محمدی سفیددشتی

۱۳۸۷ ۸۲/۲۱

مهرماه ۱۳۸۷

۱۰۹۴۳۹

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات
و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه
متعلق به دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم اداری و اقتصاد

گروه اقتصاد

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی علوم اقتصادی
خانم فرزانه محمدی سفیددشتی تحت عنوان

اثر کیفیت نیروی کار بر رشد اقتصادی در منتخبی از کشورها

در تاریخ ۸۷/۷/۲۱ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید.

امضا

۱- استاد راهنمای پایان نامه دکتر مصطفی عمادزاده با مرتبه ی علمی استاد

امضا

۲- استاد مشاور پایان نامه دکتر رحیم دلالی اصفهانی با مرتبه ی علمی استادیار

امضا

۳- استاد مشاور پایان نامه دکتر سعید صمدی با مرتبه ی علمی استادیار

امضا

۴- استاد داور داخل گروه دکتر نعمت اله اکبری با مرتبه ی علمی دانشیار

امضا

۵- استاد داور خارج از گروه دکتر حسن لباف با مرتبه ی علمی استادیار

سپاسگزاری

خداوند سبحان را سپاسگزارم که با الطاف بیکران خود، قدرت آموختن را به من ارزانی داشت تا در عرصه حیات، نقشی هر چند ناچیز از خود به یادگار بگذارم. این نتیجه، نشانه کمال لطف و بزرگواری اساتید محترم، همراهی همه جانبه پدر و مادر مهربانم و مهر دلگرم کننده دوستان عزیزم بوده که در حق این خادم درگاه علم و ادب ابراز داشته اند. به شکرانه شیرینی محبت هایی که چشیده ام، دنیا دنیا سپاس را به تمامی عزیزانی که در این مسیر مرا یاری رساندند، تقدیم می دارم.

برگ سبزی است به

گلستان پر مهر و صفای پدر و مادرم

که در فداکاری آیتی هستند

و در مهرورزی حکایتی

چکیده

ضرورت توجه به سرمایه انسانی و سرمایه گذاری در آن در تحلیل های اقتصادی و با توجه به ادبیات مربوط به آن، تا حد زیادی روشن و آشکار است. اکثر مطالعات در مورد این موضوع، تنها بر نقش آموزش که تأثیری مثبت بر ارتقاء بهره وری نیروی کار دارد متمرکز شده اند. اما باید در نظر داشت که علاوه بر آموزش، تجربه و سلامت نیروی کار نیز ابعاد اصلی سرمایه انسانی را تشکیل می دهند. در این راستا فرضیه های تحقیق به صورت تأثیر معنی دار آموزش، تجربه و سلامت نیروی کار بر رشد اقتصادی تدوین یافته است. بنابراین، هدف مطالعه حاضر بررسی نقش کیفیت نیروی کار در قالب متغیرهای آموزش، تجربه و سلامت نیروی کار بر رشد اقتصادی می باشد.

این تحقیق از یک تابع تولید کل بر مبنای معادله دستمزد مینسر استفاده نموده و آن را برای ۷۵ کشور جهان که یک بار بر مبنای درآمد (کشورهای با درآمد بالا، کشورهای با درآمد متوسط و کشورهای کم درآمد) و بار دیگر بر مبنای شاخص توسعه انسانی (کشورهای با توسعه انسانی بالا، کشورهای با توسعه انسانی متوسط و کشورهای با توسعه انسانی پایین) تفکیک شده اند، طی دوره ۲۰۰۰-۱۹۶۰ با روش داده های تابلویی مورد برآورد قرار داده است.

نتایج برآورد مدل در کشورهای با درآمد بالا حاکی از اثرگذاری مثبت و معنی دار متغیرهای آموزش، تجربه، و سلامت نیروی کار (که با شاخص امید به زندگی نشان داده شده) در سطح اطمینان بیش از ۹۵ درصد بر رشد اقتصادی می باشد. در کشورهای با درآمد متوسط در سطح اطمینان ۹۹ درصد این نتیجه تأیید می گردد. در کشورهای کم درآمد نیز تنها متغیرهای آموزش و تجربه نیروی کار در سطح اطمینان بیش از ۹۵ درصد بر رشد اقتصادی این گروه از کشورها مؤثر بوده اند. در کشورهای با توسعه انسانی بالا، نتایج نشان می دهند که متغیرهای آموزش، تجربه و سلامت نیروی کار در سطح اطمینان بیش از ۹۵ درصد بر رشد اقتصادی این گروه از کشورها مؤثر بوده اند. در کشورهای با توسعه انسانی متوسط نیز در سطح اطمینان ۹۰ درصد نتایج مشابهی به دست آمده است. در کشورهای با توسعه انسانی پایین، تنها تجربه نیروی کار در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد بر رشد اقتصادی این گروه از کشورها تأثیر گذار بوده است.

واژه های کلیدی: سرمایه انسانی، رشد اقتصادی، کیفیت نیروی کار، بهره وری نیروی کار، داده های تابلویی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱-۱- مقدمه	۱
۱-۲-۱- شرح و بیان مسئله پژوهشی	۲
۱-۳-۱- اهمیت و ارزش تحقیق	۴
۱-۴-۱- اهداف تحقیق	۵
۱-۵-۱- فرضیه های تحقیق	۵
۱-۶-۱- روش تحقیق	۵
۱-۶-۱-۱- نوع مطالعه و روش پاسخگویی به سؤال های تحقیق	۵
۱-۶-۱-۲- جامعه آماری	۶
۱-۶-۱-۳- نمونه آماری	۶
۱-۶-۱-۴- ابزار گردآوری داده ها	۶
۱-۶-۱-۵- ابزار تجزیه و تحلیل داده ها و نتایج	۶
۱-۷-۱- واژه های کلیدی	۷

فصل دوم: ادبیات موضوع

۱-۲-۱- مقدمه	۸
۲-۲-۱- تئوری های جدید رشد	۹
۲-۳-۱- تئوری رشد درون زا	۱۳
۲-۴-۱- تأثیر سرمایه انسانی در مدل های رشد با تأکید بر الگوهای رشد درون زا	۱۴
۲-۴-۱-۱- مدل رومر	۱۷
۲-۴-۲- تابع تولید لوکاس	۲۰
۲-۴-۳- مدل های یادگیری از طریق انجام کار و سرریز دانش	۲۱
۲-۵-۱- مدل جونز	۲۲
۲-۶-۱- سرمایه انسانی، تعریف و مفهوم آن	۲۳
۲-۷-۱- نظریه سرمایه انسانی و فروض آن	۲۴

۲۵	۸-۲- اهمیت و ضرورت سرمایه گذاری در سرمایه انسانی.....
۲۷	۹-۲- دیدگاه های برخی از اقتصاددانان درباره اهمیت سرمایه انسانی.....
۳۰	۱۰-۲- آموزش و رشد اقتصادی.....
۳۲	۱۱-۲- تأثیر اجتماعی و اقتصادی آموزش.....
۳۲	۱-۱۱-۲- اثرات آموزش بر افراد.....
۳۳	۲-۱۱-۲- اثرات پولی آموزش بر اقتصاد.....
۳۴	۳-۱۱-۲- اثرات غیر پولی برای جامعه.....
۳۵	۱۲-۲- یادگیری غیر رسمی شغل از خود و دیگران.....
۳۶	۱۳-۲- ارتباط آموزش و تجربه.....
۳۶	۱۴-۲- اقتصاد سلامت.....
۳۸	۱۵-۲- دیدگاه های اقتصاد بهداشت - درمان.....
۳۹	۱۶-۲- چارچوب اقتصاد سلامت.....
۴۱	۱۷-۲- مفاهیمی پیرامون اقتصاد سلامت.....
۴۹	۱۸-۲- اثرات سلامت بر رشد اقتصادی.....
۴۹	۱-۱۸-۲- سلامت و فقر.....
۵۰	۲-۱۸-۲- سلامت، رفاه خانوار و بهره وری بنگاه.....
۵۱	۳-۱۸-۲- سلامت و جمعیت شناسی.....
۵۱	۴-۱۸-۲- سلامت، پس انداز و سرمایه گذاری.....
۵۲	۵-۱۸-۲- سلامت و آموزش.....
۵۳	۱۹-۲- مروری بر مطالعات انجام شده.....
۵۳	۱-۱۹-۲- مطالعات خارجی.....
۵۵	۲-۱۹-۲- مطالعات داخلی.....
۵۷	۲۰-۲- خلاصه فصل.....
فصل سوم: روش تحقیق	
۵۸	۱-۳- مقدمه.....
۵۹	۲-۳- الگوی تحقیق.....
۶۰	۱-۲-۳- تابع درآمدی سرمایه انسانی.....

۳-۳- توصیف متغیرهای مدل	۶۵
۴-۳- اطلاعات و داده های آماری	۶۸
۵-۳- کشورهای منتخب، دلایل انتخاب و معیارهای تفکیک	۶۸
۶-۳- روش داده های تابلویی	۷۱
۱-۶-۳- مزایای استفاده از داده های تابلویی	۷۱
۲-۶-۳- انواع مدل های داده های تابلویی	۷۲
۳-۶-۳- روش اثرات ثابت	۷۳
۴-۶-۳- روش اثرات تصادفی	۷۴
۷-۳- آزمون F_{leamer}	۷۵
۸-۳- آزمون هاسمن	۷۶
۹-۳- خلاصه فصل	۷۷

فصل چهارم: یافته ها و نتایج تحقیق

۱-۴- مقدمه	۷۸
۲-۴- آزمون های تشخیصی	۷۹
۳-۴- برآورد مدل مورد بررسی و تجزیه و تحلیل تأثیر کیفیت نیروی کار بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب به تفکیک گروه های درآمدی	۸۰
۱-۳-۴- برآورد مدل مربوط به کشورهای با درآمد بالا	۸۰
۲-۳-۴- برآورد مدل مربوط به کشورهای با درآمد متوسط	۸۴
۳-۳-۴- برآورد مدل مربوط به کشورهای کم درآمد	۸۶
۴-۴- برآورد مدل مورد بررسی و تجزیه و تحلیل تأثیر کیفیت نیروی کار بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب به تفکیک شاخص توسعه انسانی	۸۹
۱-۴-۴- برآورد مدل مربوط به کشورهای با توسعه انسانی بالا	۸۹
۲-۴-۴- برآورد مدل مربوط به کشورهای با توسعه انسانی متوسط	۹۰
۳-۴-۴- برآورد مدل مربوط به کشورهای با توسعه انسانی پایین	۹۲
۵-۴- خلاصه فصل	۹۳

۹۴	فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
۹۴	۱-۵- مقدمه
۹۵	۲-۵- نتایج حاصل از آزمون فرضیه
۹۸	۳-۵- پیشنهادات
۹۸	۱-۳-۵- پیشنهادات خاص
۹۹	۲-۳-۵- پیشنهادات عام
۱۰۰	۴-۵- محدودیت های تحقیق
۱۰۰	۵-۵- پیشنهادات برای مطالعات آینده
۱۰۱	۶-۵- خلاصه فصل
۱۰۲	پیوست
۱۱۹	منابع و مأخذ

فهرست شکل ها

صفحه

عنوان

- شکل (۱-۲): چارچوب اقتصاد سلامت ۴۰
- شکل (۲-۲): نمودار پراکندگی ارتباط بین امید به زندگی و درآمد ملی سرانه در طول دهه های ۱۹۰۰ تا ۱۹۳۰ و ۱۹۶۰ ۴۴

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۴۲	جدول (۱-۲): نرخ رشد سالانه درآمد سرانه (۱۹۶۰-۲۰۰۰).....
۴۵	جدول (۲-۲): مقایسه بین کشوری امید به زندگی و <i>GDP</i> سرانه.....
۶۹	جدول (۱-۳): کشورهای منتخب به تفکیک گروه های درآمدی.....
۷۰	جدول (۲-۳): کشورهای منتخب به تفکیک شاخص توسعه انسانی.....
	جدول (۱-۴): نتایج آزمون ناهمسانی واریانس در مدل مورد بررسی برای کشورهای منتخب به تفکیک
۷۹	گروه های درآمدی.....
۸۱	جدول (۲-۴): تخمین تابع تولید برای کشورهای با درآمد بالا.....
۸۴	جدول (۳-۴): تخمین تابع تولید برای کشورهای با درآمد متوسط.....
۸۶	جدول (۴-۴): تخمین تابع تولید برای کشورهای کم درآمد.....
۸۹	جدول (۵-۴): تخمین تابع تولید برای کشورهای کم درآمد.....
۹۰	جدول (۶-۴): تخمین تابع تولید برای کشورهای با درآمد بالا.....
۹۲	جدول (۷-۴): تخمین تابع تولید برای کشورهای با درآمد بالا.....

پیشگفتار

رشد و توسعه اقتصادی یکی از اهداف مهم تمام کشورها به ویژه در دهه های اخیر بوده است. امروزه در ادبیات رشد اقتصادی، سرمایه انسانی از جایگاه بسیار مهمی برخوردار است. سرمایه انسانی، مکمل سرمایه فیزیکی به شمار می رود و همانند آن، بهره وری تولید را افزایش می دهد. انباشت سرمایه انسانی از طریق آموزش، نقش مهمی را در فرآیند رشد و توسعه اقتصادی بازی می کند، اما باید توجه داشت که سرمایه انسانی دارای جنبه های دیگری چون تجربه و سلامت نیروی کار نیز می باشد که به عنوان عوامل مکمل در کنار آموزش نیروی کار قرار می گیرند و از طریق افزایش بهره وری منجر به رشد اقتصادی می شوند.

بنابراین با در نظر گرفتن این موضوع، تحقیق حاضر به منظور بررسی اثر کیفیت نیروی کار بر رشد اقتصادی، در قالب پنج فصل تدوین شده است. فصل اول به کلیات تحقیق که شامل شرح و بیان مسئله پژوهشی، اهمیت و ارزش تحقیق و اهداف و فرضیه ها می باشد، اختصاص یافته است. فصل دوم به ادبیات موضوع اشاره دارد. در فصل سوم مدل اصلی مشخص گردیده و در فصل چهارم به برآورد آن پرداخته شده و نتایج حاصل از آن بیان گردیده است. در فصل آخر نیز به نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها و ارائه پیشنهادات پرداخته شده است.

در خاتمه، کمال تشکر و سپاس خود را از راهنمایی و مساعدت استاد محترم راهنما، جناب آقای دکتر مصطفی عمادزاده ابراز می دارم و از جناب آقای دکتر رحیم دلالی اصفهانی و دکتر سعید صمدی که زحمت مشاورت این پایان نامه را به عهده داشتند، تشکر و قدردانی می کنم. همچنین از جناب آقای دکتر سید کامیل طیبی بابت کمک های بی دریغشان تشکر و سپاسگزاری می نمایم. از دوستان عزیزم، خانم ها آمنه شهیدی، آذرنوش انصاری و زهرا زمانی که همیشه بنده را مورد لطف خود قرار داده اند، کمال تشکر را دارم. از تمامی اساتید گروه اقتصاد و مسئولین محترم دانشکده علوم اداری و اقتصاد، به ویژه مسئول محترم اطلاع رسانی، سرکار خانم صفیه غائی و کارشناس محترم گروه اقتصاد سرکار خانم رجائی صمیمانه تشکر می کنم.

و گرمترین سپاس های خود را نثار خانواده ام می کنم که در تمام سال های تحصیل، مشوق و پشتیبان من بوده اند و با عشق و محبت شرایط لازم برای تدوین این رساله را برایم فراهم آورده اند.

فرزانه محمدی

مهرماه ۱۳۸۷

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

دستیابی به رشد اقتصادی از اهداف مهم علم اقتصاد به شمار می رود. مطالعات دو قرن اخیر نشان می دهد که سرمایه انسانی نقش مؤثری بر رشد اقتصادی داشته است. در حقیقت موضوع اثرات سرمایه انسانی بر رشد اقتصادی کشورها، مبحث جدیدی نیست و تا کنون مطالعات نظری و تجربی زیادی در این راستا صورت گرفته و موفقیت های زیادی در این زمینه حاصل شده است. در واقع سرمایه انسانی یکی از عوامل مهم و انکار ناپذیر در جهت تسریع رشد و توسعه اقتصادی می باشد. ولی با این وجود، اکثر مطالعات نظری تنها بر جنبه آموزش که نقش مثبت در ارتقاء بهره وری نیروی کار دارد، تکیه داشته اند.

هدف از این پژوهش، بررسی اثرات کیفیت نیروی کار بر رشد اقتصادی می باشد. لازم به ذکر است که کیفیت نیروی کار توسط متغیرهای آموزش، سلامت و تجربه نیروی کار مشخص شده است. لذا علاوه بر آموزش جنبه های دیگری از سرمایه انسانی همچون سلامتی و تجربه نیز مورد توجه قرار گرفته است.

بر این اساس، در این فصل پس از بیان مسئله پژوهشی و اهمیت تحقیق، به ارائه اهداف و فرضیه های تحقیق پرداخته می شود که به ترتیب در بخش های (۱-۲) تا (۱-۵) آورده شده است. بخش های (۱-۶) و (۱-۷) نیز به معرفی روش تحقیق و تعریف واژه های کلیدی موجود در رساله اختصاص یافته است.

۱-۲- شرح و بیان مسئله پژوهشی

مقوله رشد اقتصادی و عوامل تأثیرگذار بر آن، همواره در تحلیل های اقتصادی، مباحث زیادی را به همراه داشته است. مطالعات متعددی در زمینه شناسایی اثر عوامل مختلف بر رشد اقتصادی صورت گرفته است که سرمایه فیزیکی، سرمایه انسانی و نیروی کار را به عنوان مهم ترین این عوامل معرفی کرده اند. بر مبنای بررسی تجربیات کشورهای مختلف، بسیاری از صاحب نظران اقتصادی بر این باورند که به تدریج از نقش و اهمیت نسبی سرمایه فیزیکی کاسته شده و توجه به سرمایه انسانی به عنوان عامل کلیدی رشد اقتصادی افزایش یافته است. بنابراین اهمیت روز افزون سرمایه انسانی موجب شده که نقش کمیت و به ویژه کیفیت نیروی کار بیشتر مورد توجه و بررسی قرار گیرد تا سهم و تأثیر این عامل مهم بر رشد اقتصادی به درستی مشخص شود.

آموزش، سلامت و تجربه ابعاد اصلی سرمایه انسانی به شمار می آیند. اقتصاد آموزش از زمان های گذشته مورد توجه بوده، اما در دهه های اخیر آثار اقتصادی آموزش به عنوان موضوعی مستقل به بحث و بررسی گذارده شده است. امروزه کسب علم، دانش، مهارت و تخصص جایگاهی ویژه در هر کشور دارد و اجزاء اصلی اقتصاد دانش محور را تشکیل می دهند. لذا آنچه که باید به عنوان یکی از اهداف اصلی مورد توجه قرار گیرد، آموزش نیروی انسانی، بهره مندی از تکنولوژی های برتر و مآلاً پرورش افرادی است که از توانایی های علمی ویژه ای برخوردارند، تا از این طریق سطح بهره وری افزایش یابد و به ارتقاء تولید واقعی و در نهایت رشد اقتصادی منجر شود. ارتباط مثبت بین سال های آموزش رسمی و سطوح بهره وری نیروی کار، دلالت بر اهمیت آموزش نیروی انسانی دارد (ولف^۱، ۲۰۰۰).

سرمایه گذاری در سرمایه انسانی بیانگر سرمایه گذاری در فعالیت هایی چون آموزش، سلامت و بهداشت و تجربه و ... است که منجر به بهبود و ارتقاء بهره وری افراد در بازار کار می شود. افراد آموزش دیده یکی از مهم ترین عناصر لازم جهت رشد و توسعه اقتصادی به حساب می آیند. آموزش نیروی انسانی موجب می شود تا عامل کار به مهارت ها و توانایی های بالاتری دست یابد. توانایی ها و مهارت های حاصل از سرمایه گذاری در

^۱ - Wolff

آموزش می تواند بر میزان پس انداز و تشکیل سرمایه و نرخ دستمزد تأثیر گذار باشد. مطالعات گسترده اقتصادی نشان می دهد افراد صاحب درآمد، بسته به سطح تحصیلات خود می توانند درآمد کسب کنند. اگر میزان تغییر ستاده بر اساس ساعات کار انجام شده نباشد، حداقل، سطح ستاده تولید شده در ساعات کار انجام شده در یک کشور بستگی به طی مدارج تحصیلی جمعیت دارد. بنابراین فرآیند آموزش می تواند به عنوان یک تصمیم سرمایه گذاری مورد تجزیه و تحلیل قرار بگیرد.

به اعتقاد شولتز^۲ سرمایه انسانی در کنار سرمایه مادی و مکمل آن به شمار می رود و می تواند به عنوان نوعی سرمایه گذاری به حساب آید (شولتز، ۱۹۷۱). شواهد زیادی نشان داده اند که آموزش نیروی انسانی علاوه بر اینکه نقش مهمی در سود آوری سرمایه گذاری در سرمایه مادی ایفا می کند، منافع زیادی را برای دیگر بخش ها به دنبال دارد؛ به عنوان مثال سرمایه گذاری در آموزش نه تنها به کاهش نرخ مرگ و میر و سوء تغذیه کمک می کند بلکه منجر به افزایش در امید به زندگی نیز می گردد. بنابر این در دنیای امروز، کشورهایی که درصدد افزایش توان رقابت و بهره وری خود هستند، باید جهت سرمایه گذاری بیشتر بر روی توانایی ها، مهارت ها و قابلیت های نیروی کار تلاش کنند.

آموزش نیروی کار تنها از طریق آموزش های رسمی صورت نمی گیرد، بلکه کارگران می توانند آموزش های مورد نیاز مشاغل را به صورت غیر رسمی نیز بیاموزند. یادگیری از طریق تجربه خود و دیگران لوازم اولیه برای یادگیری غیر رسمی شغلی هستند که بهره وری را از طریق فرآیند آزمون و خطا و فرآیند تقلید افزایش می دهند (دستر و دیگران^۳، ۲۰۰۸).

سرمایه گذاری در سرمایه انسانی تنها به سرمایه گذاری در آموزش محدود نمی شود، بلکه سرمایه گذاری در حوزه سلامت و بهداشت را نیز شامل می گردد. سلامت یکی از نیازهای اساسی انسان و پایه هر فعالیتی است که افراد انجام می دهند. همانند آموزش، سلامت به عنوان یکی از منابع ضروری بهره وری مورد توجه است و می تواند نماینده ای برای کیفیت نیروی کار باشد (هاتاسا^۴، ۲۰۰۱).

وضعیت سلامت افراد از طرق مختلفی چون بهره وری نیروی کار، عرضه نیروی کار، آموزش، پس انداز و سرمایه گذاری می تواند بر اقتصاد و عملکرد آن تأثیر گذار باشد. کارگران سالم تر که از دوره زندگی و کاری طولانی تری بهره مندند، به دلیل توانایی ذهنی و جسمی خود قادرند تا تولید کل را افزایش دهند. همچنین بهبود در وضعیت سلامت افراد با افزایش تعداد نیرو و ساعات کار، بر عرضه نیروی کار تأثیری مثبت می گذارد.

^۲ - Schultz

^۳ - Destre` & Others

^۴ - Hatasa

خانوارهای سالم تر مخارج بیشتری را به آموزش فرزندان خود اختصاص می دهند. به علاوه بچه های سالم تر نرخ بالاتری از حضور در مدرسه را دارند و از این طریق میزان دانش و آگاهی آن ها توسعه می یابد. افراد سالم تر انتظار زندگی و کار طولانی تری را دارند و از انگیزه های بیشتری برای سرمایه گذاری در آموزش برخوردارند و می توانند از منافع و نتایج حاصل از آن برای مدتی طولانی بهره ببرند. افراد سالم تر ممکن است بیشتر برای بازنشستگی پس انداز کنند و یا در سرمایه فیزیکی سرمایه گذاری نمایند. بالا رفتن طول عمر در کشورهای در حال توسعه انگیزه جدیدی برای نسل حال جهت پس انداز به وجود آورده است؛ انگیزه ای که می تواند اثرات زیادی بر نرخ پس انداز ملی داشته باشد. این پس انداز می تواند سرمایه گذاری را بالا برده و نرخ رشد اقتصادی را ترقی دهد.

با توجه به مطالبی که بیان شد، تحقیق حاضر در صدد است تا با استفاده از اطلاعات و آمار گروهی از کشورهای جهان، تأثیر کیفیت نیروی کار بر رشد اقتصادی را مورد بررسی قرار دهد.

۱-۳- اهمیت و ارزش تحقیق

توسعه مرزهای دانش و فراهم شدن زمینه هایی برای کاربردی شدن علوم، سبب ظهور رشته های بین رشته ای همچون اقتصاد سلامت، اقتصاد آموزش و ... شده است. آموزش و سلامت دو مورد از مهم ترین سرمایه گذاری ها در زمینه سرمایه انسانی محسوب می گردند. ارزش اقتصادی سلامت و آموزش در اثراتی است که آن ها بر بهره وری دارند. آموزش و سلامت تأثیر قابل توجهی بر رفاه می گذارند و بازدهی افراد را نیز تقویت می نمایند. آموزش نیروی انسانی و افزایش سرمایه گذاری در آن از طریق افزایش مهارت و تخصص افراد به افزایش درآمد ملی کمک می کند و این افزایش در درآمد ملی نیز سبب افزایش در سطح پس انداز می گردد که این امر به نوبه خود به سرمایه گذاری بیشتر در آموزش نیروی انسانی دامن می زند.

افزایش هزینه های بخش سلامت در اقتصاد کشور ها ضرورت توجه به حوزه اقتصاد سلامت را آشکار ساخته است. سلامت بهتر به رشد اقتصادی کمک می کند و از ضررهای تولید که در اثر بیماری کارگران به وجود می آید جلوگیری می نماید و اجازه نمی دهد که ضعف در سلامت، مانع اجرای ایده آل برنامه ها شود. به علاوه سلامت بهتر، منابعی را که در صورت عدم وجود سلامت صرف درمان بیماری ها می شود به استفاده های دیگر می رساند. واضح ترین مزایای سلامت بهتر، روزهای کمتری است که صرف رسیدگی به بیماری می شود که باعث افزایش بهره وری و فرصت های بیشتر برای یافتن شغل های بهتر و زندگی کاری طولانی تر می گردد.

آموزش های غیر رسمی در کنار آموزش های رسمی نیروی کار از اهمیت بالایی برخوردار است، چرا که این کار هیچ هزینه ای برای فرد آموزش دهنده ندارد و تعداد زیادی از آن ها بدون اینکه حتی متوجه باشند، در حال عرضه آموزش هستند و لذا بر بهره وری تأثیری مثبت می گذارند.

عدم توجه به کیفیت نیروی کار می تواند بهره وری نیروی کار را کاهش دهد و بدین وسیله بر سرمایه گذاری و بازده اقتصادی در آینده تأثیر نامطلوب بگذارد. بنابر این با توجه به نقش مثبت بهبود کیفیت نیروی کار در رشد اقتصادی کشورها، باید به طرق گوناگون سرمایه گذاری در سرمایه انسانی صورت پذیرد و زمینه های لازم برای به کارگیری آن فراهم آید.

۱-۴- اهداف تحقیق

- ۱- تعیین اثر آموزش نیروی کار بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب
- ۲- تعیین اثر تجربه نیروی کار بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب
- ۳- تعیین اثر سلامت نیروی کار بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب

۱-۵- فرضیه های تحقیق

- ۱- آموزش نیروی کار بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب تأثیر معنی داری داشته است.
- ۲- تجربه نیروی کار بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب تأثیر معنی داری داشته است.
- ۳- سلامت نیروی کار بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب تأثیر معنی داری داشته است.

۱-۶- روش تحقیق

۱-۶-۱- نوع مطالعه و روش پاسخگویی به سؤال های تحقیق

روش تحقیق در این مطالعه از نوع توصیفی و تحلیلی است که با جمع آوری داده ها و اطلاعات به روش کتابخانه ای به بررسی نقش و اثرات کیفیت نیروی کار بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب پرداخته است.

دوره مورد بررسی سال های ۱۹۶۰-۲۰۰۰ و به دلیل محدودیت آماری هر ده سال یکبار می باشد. همچنین جهت آزمون فرضیه های تحقیق از روش داده های تابلویی^۵ استفاده شده است.

۱-۶-۲- جامعه آماری

جامعه آماری، تمامی کشورهای جهان می باشد.

۱-۶-۳- نمونه آماری

نمونه آماری مورد استفاده در این پژوهش، تعداد ۷۵ کشور جهان است که طی دوره ۱۹۶۰-۲۰۰۰ مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۶-۴- ابزار گردآوری داده ها

داده های بانک جهانی (World Development Indicators-CD ROM-2006)

جداول Penn World (Penn World Tables v:6.1 & 6.2)

سازمان بین المللی کار (International Labour Organization-ILO)

۱-۶-۵- ابزار تجزیه و تحلیل داده ها و نتایج

در این تحقیق، جهت تخمین مدل، روش داده های تابلویی برای داده های گروهی از کشورها به کمک

نرم افزار اقتصادسنجی *Eviews 5* و *Stata 9.2* مورد استفاده واقع شده است. از نرم افزار *Excel* نیز جهت

پردازش داده ها استفاده گردیده است.

⁵ - Panel Data